هفتيوار رسالو

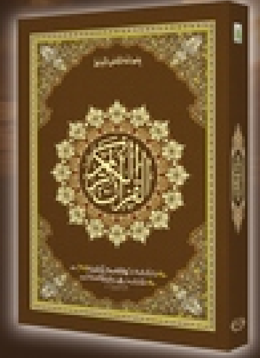

فيضانِ

لَيلَةُ القَدْر

(سنڌي)

- نيڪ اعمال جي رسالي جي برڪت
- تمام ڀلائين کان محروم ڪير؟
- مُسلمان، مومن ۽ مهاجر جي تعريف
- ليلۃُ القدر پوشيده ڇو؟

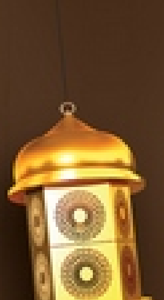

ترجمو
TRANSLATION DEPARTMENT (DAWAT-E-ISLAMI)

شيخ طريقت امير اهل سنت باني دعوت اسلامي حضرت علامه و مولانا ابو بلال
محمد الياس عطار قادري رضوي دامت برکاتهم العاليه

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ رَبِّ الۡعٰلَمِیۡنَ وَ الصَّلٰوۃُ وَ السَّلَامُ عَلٰی خَاتَمِ النَّبِیّٖن ط

اَمَّا بَعۡدُ فَاَعُوۡذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیۡطٰنِ الرَّجِیۡمِ ط بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ ط

ڪتاب پڙهڻ جي دعا

ديني ڪتاب يا اسلامي سبق پڙهڻ کان پهريان هيٺ ڏنل دعا پڙهي چڏيوانۡ شَآءَاللهُ جيڪو ڪجهه پڙهندا ياد رهندو، دعا هي آهي:

اَللّٰھُمَّ افۡتَحۡ عَلَیۡنَا حِکۡمَتَکَ وَانۡشُرۡ عَلَیۡنَا رَحۡمَتَکَ یَا ذَاالۡجَلَالِ وَالۡاِکۡرَام

ترجمو: اي الله عَزَّوَجَلَّ اسان تي علم ۽ حڪمت جا دروازا کولي ڇڏ ۽ اسان تي پنهنجي رحمت نازل فرماءِ! اي عظمت ۽ بزرگي وارا!

(مستطرف ج1 ص40 دار الفکربيروت)

طالب غم مدينه بقيع و مغفرت

(نوٽ: اول آخر هڪ هڪ ڀيرو درود شريف پڙهي ڇڏيو)

رسالي جو نالو: فيضانِ ليلة القدر

ڇاپو پهريون:

تعداد:

ڇاپيندڙ: مڪتبة المدينه عالمي مدني مرڪز فيضانِ مدينه بابُ المدينه ڪراچي

مدني التجا: ڪنهن کي به هي ڪتاب ڇاپڻ جي اجازت ناهي

ڪتاب خريد ڪندڙ توجهه فرمائن

ڪتاب جي ڇپائي ۾ ڪا وڏي خرابي هجي يا صفحا گهٽ هجن يا بائنڊنگ ۾ اڳتي پوئتي ٿي ويا هجن ته مڪتبة المدينه سان رابطو فرمايو.

www.dawateislami.net

شيخ طريقت، اميرِ اهلسنّت، بانيءِ دعوت اسلامي، حضرت علامه

مولانا ابو بلال محمد الياس عطار قادري رضوي

دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه

جو رسالو

فيضانِ ليلة القدر

پيشڪش

اسلامڪ ريسرچ سينٽر (دعوت اسلامي)

ترجمو

ٽرانسليشن ڊپارٽمنٽ (دعوت اسلامي)

هن رسالي جو آسان سنڌي زبان ۾ ترجمي ڪرڻ جي وس آهر ڪوشش ڪئي آهي. جيڪڏهن ترجمي يا ڪمپوزنگ ۾ ڪٿي ڪا ڪمي بيشي نظر اچي ته ٽرانسليشن ڊپارٽمنٽ کي آگاهه ڪري ثواب جا حقدار بڻجو.

رابطي جي لاءِ:

ٽرانسليشن ڊپارٽمنٽ (دعوت اسلامي) عالمي مدني مرڪز فيضان مدينه محلہ سوداگران پراڻي سبزي منڊي ڪراچي

UAN:☎ +92-21-111-25-26-92 – Ext. 7213

Email:🖃translation@dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی خَاتَمِ النَّبِیّٖن ط

اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

فيضانِ لَيلَةَ القَدر[1]

دعاءِ عطار: ياالله پاڪ! جيڪو بہ مڪمل رسالو ”فيضان ليلة القدر“ پڙهي يا ٻڌي وٺي، ان کي پنهنجي عبادت جي توفيق ڏي ۽ ان کي سندس والدين ۽ سڄي خاندان سميت جنت الفردوس ۾ بي حساب داخلا نصيب فرماءِ.

اٰمِين بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِيّٖن صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

دُرُود شريف جي فضيلت

فرمانِ آخِري نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: ”جنهن مون تي ڏينهن ۾ هڪ هزار ڀيرا درود پاڪ پڙهيو، اهو مرندو نہ جيستائين جنّت ۾ پنهنجو نڪاڻو نہ ڏسي وٺي-“ (الترغيب والترهيب ج 2 ص 328 حديث 22)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ❀❀❀ صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

ليلةُ القدر کي ”ليلةُ القدر“ چو چوندا آهن؟

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! ليلة القدر انتهائي برڪت واري رات آهي ان کي ليلة القدر انهيءَ ڪري چوندا آهن جو انهيءَ ۾ سڄي سال جا احڪام نافذ ڪيا ويندا آهن. ۽ ملائڪن کي سڄي سال جي ڪمن ۽ خدمتن تي مقرر ڪيو ويندو آهي ۽ هي بہ چيو ويو آهي تہ اُن رات جي ٻين راتين تي شرافت ۽ قدر جي باعث اُن کي ليلةُ القدر چوندا آهن ۽ هي بہ منقول آهي تہ چوتہ هن رات ۾ نيڪ اَعمال مقبول ٿيندا آهن ۽ بارگاهِ الٰهي ۾ اُن جي قدر ڪئي ويندي آهي انهي ڪري اُن کي ليلةُ القدر چوندا آهن. (تفسير خازن،473/4)

---

[1] هي مضمون اميراهل سنت دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه جي ڪتاب ”فيضان رمضان“ جي صفحي 181 کان 202 تان ورتو ويو آهي.

بُخاري شريف جي حديث ۾ آهي: ”جنهن ليلة القدر ۾ ايمان ۽ اخلاص سان قيام ڪيو تہ ان جي سڄي عمر جا پويان گناهہ مُعاف ڪيا ويندا-“ (صحيح بخاري ج 1 ص 660 حديث 2014)

83 سال 4 مهينن کان وڌيڪ عبادت جو ثواب

هن مقدس رات کي هرگز هرگز غفلت ۾ نہ گذارڻ گهرجي- هن رات ۾ عبادت ڪرڻ واري کي هڪ هزار مهينن يعني تياسي (83) سال چار مهينن کان بہ وڌيڪ عبادت جو ثواب عطا ڪيو ويندو آهي ۽ هن ”وڌيڪ“ جو علم الله پاڪ جاڻي يا ان جي ٻُڌائڻ سان ان جا پيارا حبيب صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ڄاڻن تہ ڪيترو آهي. هن رات ۾ حضرتِ جبريل (عَلَيْهِ السَّلَام) ۽ فرشتا نازل ٿيندا آهن ۽ پوءِ عبادت ڪرڻ وارن سان مصافحو ڪندا (يعني هٿ ملائيندا) آهن- هن مبارڪ رات جي هر هڪ گهڙي سلامتي ئي سلامتي آهي ۽ هيءَ سلامتي صبح صادق تائين برقرار رهندي آهي- هي الله پاڪ جو خاص الخاص ڪرم آهي جو هيءَ عظيم رات رُڳو پنهنجي پياري حبيب صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم کي ۽ سندن جي صدقي ۾ پاڻ سڳورن صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي امت کي عطا ڪئي ويئي آهي-

الله پاڪ قرآن پاڪ ۾ ارشاد فرمائي ٿو:

اِنَّاۤ اَنْزَلْنٰهُ فِيْ لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾ وَمَاۤ اَدْرٰىكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿٢﴾ لَيْلَةُ الْقَدْرِ ۙ خَيْرٌ مِّنْ اَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾ تَنَزَّلُ الْمَلٰٓىِٕكَةُ وَ الرُّوْحُ فِيْهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ ۚ مِنْ كُلِّ اَمْرٍ ﴿٤﴾ سَلٰمٌ ۛ هِيَ حَتّٰى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿٥﴾ (پ 30 سورة القدر)

ترجمو ڪنزالايمان: بيشڪ اسان ان کي شبِ قدر ۾ لاٿو ۽ توکي ڪهڙي خبر شبِ قدر ڇا آهي؟ شبِ قدر هزار مهينن کان بهتر آهي ان ۾ ملائڪ ۽ جبريل لهندا آهن پنهنجي ربّ جي حڪم سان، هر ڪم جي واسطي، اها سلامتي آهي صبح چمڪڻ تائين .

مفسّرين ڪرام رَحۡمَةُ اللّٰهِ عَلَيۡه انهيءَ سورهءِ قدر جي ضمن ۾ فرمائن ٿا: ”هن رات ۾ الله پاڪ قرآن مجيد کي لوح محفوظ کان آسمانِ دنيا تي نازل فرمايو ۽ پوءِ تقريبًا ٽيويهه ورهين جي عرصي ۾ پنهنجي پياري حبيب صَلَّى اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم تي ان کي وقفي وقفي سان نازل ڪيو-“

(از تفسير صاوي ج 6 ص 2398)

نبي ڪريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن فرمايو: بيشڪ الله پاڪ منهنجي امّت کي شبِ قدر عطا ڪئي ۽ هيءَ رات اوهان کان پهريان ڪنهن به امّت کي عطا نه ڪئي وئي. (الفردوس بمأثور الخطاب، 173/1،حديث:647)

هزار مهينن کان بهتر هڪ رات

حضرت امام مجاهد رَحۡمَةُ اللّٰهِ عَلَيۡه فرمائن ٿا: بني اسرائيل جو هڪ شخص سڄي رات عبادت ڪندو هو ۽ هن اهڙي طرح هزار مهينا گذاريا هئا، ته الله پاڪ هيءَ آيتِ مبارڪ نازل فرمائي:

(لَيۡلَةُ الۡقَدۡرِ ۬ۙ خَيۡرٌ مِّنۡ اَلۡفِ شَهۡرٍ ؕ﴿۳﴾) (پ30، القدر:3) (ترجموڪنزُالايمان: شبِ قدر هزار مهينن کان بهتر آهي.) يعني شبِ قدر ۾ عبادت ڪرڻ ان عابد (يعني عبادت ڪندڙ) جي هزار مهينن جي عبادت کان بهتر آهي.

(تفسير طبری،533/24ملتقطاً)

اسان جون عمريون ته تـــمـــام قليل آهن

”تفسير عزيزي“ ۾ آهي: حضراتِ صحابهءِ ڪرام عَلَيۡهِمُ الرِّضۡوَان جڏهن حضرت شَمۡعُون رَحۡمَةُ اللّٰهِ عَلَيۡه جي عبادات و جهاد ۽ تڪاليف ۽ مصائب جو تذڪرو ٻُڌو ته انهن کي حضرت شَمۡعُون رَحۡمَةُ اللّٰهِ عَلَيۡه تي وڏو رشڪ آيو ۽ مصطفيٰ جانِ رحمت صَلَّى اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي خدمتِ بابرڪت ۾ عرض ڪيو،”يا رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اسان کي ته تمام ٿوريون عمريون

مليون آهن- ان مان بہ ڪجهہ حصو ننڊ ۾ گذرندو آهي ۽ ڪجهہ رزق جي ڳولا ۾، ڪجهہ ڪائڻ پچائڻ ۾ ۽ ٻين دنياوي ڪمن ۾ بہ ڪجهہ وقت گذرندو آهي تنهن ڪري اسان تہ حضرتِ شَمعُون رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه وانگر عبادت ڪري ئي نہ سگهنداسين- اهڙيءَ طرح بني اسرائيل اسان کان عبادت ۾ وڌي ويندا- " **اُمّت** جي غمخوار آقا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **جڏهن** اهو ٻُڌو تہ غمگين ٿي ويا- انهيءَ ئي وقت حضرتِ **جبريل امين** عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام خدمتِ بابرڪت ۾ حاضر ٿيا ۽ ڪين الله پاڪ جي طرف کان سورهٴ قدر پيش ڪئي ۽ تسلي ڏني وئي تہ **پيارا حبيب** صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم توهان صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم غمگين نہ ٿيو- توهان صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي امت کي اسان هر سال ۾ هڪ اهڙي رات عطا فرمائي آهي جو **جيڪڏهن اهي انهيءَ رات ۾ منهنجي عبادت ڪندا تہ حضرتِ شَمعُون** رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه **جي هزار مهينن جي عبادت کان وڌي ويندا** - (ماخوذ از تفسير عزيزي ج 4 ص 434)

اُنهي حضرت شَمعُون رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه جي باري ۾ **"مڪاشفة القلوب"** ۾ هڪ نهايت اِيمان اَفروز حڪايت بيان ڪئي وئي آهي، هن جو مضمون ڪجهہ هن طرح آهي: بني اسرائيل جي هڪ بُزرگ **حضرت شَمعُون** رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه هزار (1000) مهينا اهڙي طرح عبادت ڪئي جو رات جو قيام ۽ ڏينهن جو روزو رکڻ سان گڏوگڏ **اللهپاڪ** جي راهہ ۾ جهاد بہ ڪندا هئا. اهي ايتريقدر **طاقتور** هئا جو لوهہ جي وزني ۽ مضبوط **زنجيرن** کي پنهنجي هٿن سان ٽوڙي ڇڏيندا هئا-

ڪفارِ ناهنجار جڏهن ڏٺو تہ **حضرتِ شَمعُون** رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه تي ڪا بہ اٽڪل ڪارائتي نہ ٿي ٿئي تہ گڏيل مشوري کان پوءِ گهڻي مال ۽ دولت جي لالچ ڏيئي سندن گهرواريءَ کي انهيءَ ڳالهہ تي راضي ڪري ورتو تہ اها ڪنهن رات ننڊ جي حالت ۾ ڏسي تہ ڪين نهايت ئي **مضبوط** رسين سان چڱيءَ طرح جڪڙي اسان جي حوالي ڪري ڇڏي- پوءِ **بي وفا**

گھرواريءَ ائين ئي ڪيو. جڏھن پاڻ رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه سُجاڳ ٿيا ۽ پاڻ کي **رسين** سان ٻَڌل ڏٺائون ته جلدي پنھنجي عضون کي حرڪت ڏنائون. ڏسندي ئي ڏسندي رسيون ٽُٽي پيون ۽ پاڻ رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه آزاد ٿي ويا. پوءِ پنھنجي گھرواريءَ کان پُڇا ڪيائون ته ”مون کي ڪنھن ٻڌي ڇڏيو ھو؟ **بي وفا گھرواريءَ** وفاداري جي نقلي ادائن سان ڪوڙ ھڻندي چئي ڏنو، مان ته توھان جي طاقت جو اندازو ڪرڻ جي لاءِ ائين ڪيو ھو. ڳالھ ٽري ويئي. ھڪ ڀيرو ناڪام ٿيڻ جي باوجود **بي وفا گھرواريءَ** ھمت نه ھاري ۽ مسلسل انھيءَ ڳالھ جي تاڙ ۾ رھي ته ڪڏھن ٿي پاڻ (رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه) تي ننڊ طاري ٿئي ۽ ھوءَ کين ٻَڌي ڇڏي.

آخرڪار ھڪ ڀيرو وري موقعو ملي ئي ويس. ساڳيءَ ريت جڏھن پاڻ رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه تي ننڊ جو غلبو ٿيو ته ان ظالم نھايت ئي چالاڪيءَ سان پاڻ رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه کي **لوھي زنجيرن** ۾ چڱيءَ طرح جڪڙي ڇڏيو. جيئن ئي سندن اک کلي ته پاڻ رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه ھڪ ئي جھٽڪي ۾ **زنجير** جي ھڪ ھڪ ڪڙي کي الڳ ڪري ڇڏيو ۽ آسانيءَ سان آزاد ٿي ويا. گھرواري اھو منظر ڏسي حيران ٿي وئي پر وري دغابازيءَ کان ڪم وٺندي اھا ئي ڳالھ دھرايائين ته مان ته توھان (رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه) کي آزمائي رھي ھيس. گفتگوءَ جي دؤران (حضرت) **شمعون** (رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه) پنھنجي گھرواريءَ جي آڏو پنھنجو راز ظاھر ڪري ڇڏيو ته مون تي الله پاڪ جو وڏو ڪرم آھي ان مون کي پنھنجي ولايت جو شرف عنايت فرمايو آھي. مون تي دنيا جي ڪا شيءِ اثر نٿي ڪري سگھي پر ھا، ”**منھنجي مٿي جا وار**“ چالاڪ عورت سڄي ڳالھ سمجھي ويئي.

افسوس! ان کي دنيا جي محبت انڌو ڪري ڇڏيو ھو. آخرڪار ھڪ ڀيري موقعو ڏسي ان پاڻ (رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه) کي کين انھن **انن زلفن** سان ٻَڌي ڇڏيو جن جي ڊيگھ زمين تائين ھئي. (ھي اڳئين امت جا بزرگ ھئا. اسان

جي آقا صَلَّی اللهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمجي زلفن جي سنّت وڌ ڪان وڌ ڪلهن تائين آهي) پاڻ اڪ ڪُلڻ تي وڏو زور لڳايائون پر آزاد نہ ٿي سگهيا- دنيا جي دولت جي لالچ ۾ بدمست بي وفا عورت پنهنجي نيڪ ۽ پرهيزگار مڙس کي دشمنن جي حوالي ڪري ڇڏيو-

ڪُفّارِ بدِ اطوار حضرت شَمّعُون (رَحۡمَۃُاللّٰہِ عَلَيۡه) کي هڪ ٿنڀي سان ٻڌي ڇڏيو ۽ انتهائي بي درديءَ ۽ بي رحميءَ سان سندن نڪ، ڪن ڪٽي ڇڏيا. تڏهن اُن نيڪ ٻانهي الله پاڪ جي بارگاهه ۾ دعا ڪئي تہ اُن ٻَڌڻ کي ٽوڙڻ جي قوت بخشي ۽ انهن ڪافرن تي هي ٿنڀو ڇت سميت ڪرائي ڇڏي ۽ ان کي هنن کان نجات ڏئي جيئن تہ الله پاڪ ان کي قوت بخشي اهي هِليا تہ ان جا تمام ٻَڌڻ ٽٽي پيا، تڏهن انهن سُتون کي هِلايو جنهن جي سبب ڇت ڪافرن تي اچي ڪِري ۽ اهي سيئي هلاڪ ٿي ويا ۽ ان نيڪ ٻانهي کي الله پاڪ نجات عطا فرمائي.

(ماخوذ از مكاشفة القلوب ص 306)

افسوس! اسان کي قدر ڪٿي؟

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! خُداءِ رحمٰن پنهنجي محبوبِ ذيشان، رحمتِ عالميان صَلَّی اللهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمجي امت تي ڪيتريقدر مهربان آهي ۽ ان اسان غلامن تي اسان جي پياري پياري آقا نبي آخِرُ الزَّمان صَلَّی اللهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي صدقي ڪيتريقدر عظيم الشّان احسان فرمايو جو جيڪڏهن **شبِ قدر** ۾ عبادت ڪيون تہ **هڪ هزار مهينن** کان بہ وڌيڪ جي عبادت جو ثواب ماڻيون- پر **افسوس!** اسان کي شبِ قدر جو قدر ڪٿي! هڪ صحابهءِ ڪِرام عَلَيۡهِمُ الرِّضۡوَان بہ تہ هئا جو انهن جي حسرت تي اسان سيني کي ايڏو وڏو **انعام** بغير ڪنهن خواهش جي ملي ويو- انهن تہ هن جو قدر بہ ڪيو پر اسان ناقدرن کي تہ عبادت لاءِ واندڪائي بہ ناهي ملندي-

افسوس! هر سال ملڻ واري هن عظيم الشّان **انعام** کي اسان غفلت جي نذر ڪري ڇڏيندا آهيون-

نيڪ اعمال جي ڪارڊ جي برڪت

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! شبِ قدر جي دل ۾ عظمت وڌائڻ جي لاءِ عاشقانِ رسول جي ديني تحريڪ **دعوتِ اسلامي** جي ديني ماحول سان هر دم وابسته رهو- اِنْ شَآءَ اللّٰهُ الْكَرِيْم! مسلمانن کي نيڪ نمازي بڻائي جي حوالي سان اسلامي ڀائرن جي لاءِ 72 اسلامي ڀينرن جي لاءِ 63 ۽ علمِ دين جي شاگردن لاءِ 92، ديني شاگرديائڻين جي لاءِ 83، ۽ ٻارن ۽ ٻارڙين جي لاءِ 40، اسپيشل پرسنز(يعني گوڱن ٻوڙن ۽ نابينا اسلامي ڀائرن) جي لاءِ 25 ۽ قيدين جي لاءِ 52 **نيڪ اعمال** سوالن جي صورت ۾ مرتب ڪيا ويا آهن. **جائزو**(يعني پنهنجي عملن جو محاسبو) ڪندي روزانو نيڪ اعمال جو رسالو پري ڪري دعوتِ اسلامي جي مقامي ذميدار وٽ هر مهيني جي پهرين تاريخ تي جمع ڪرائڻو هوندو آهي- نيڪ اعمال نه ڄاڻ ڪيترن اسلامي ڀائرن ۽ اسلامي ڀينرن جي زندگين ۾ **مدني انقلاب** برپا ڪري ڇڏيو آهي. ان جي هڪ جهلڪ ملاحظ فرمايو: نيو ڪراچي جي هڪ اسلامي ڀاءُ جو ڪجهه هن طرح جو بيان آهي: علائقي جي مسجد جا امام صاحب جيڪي **دعوتِ اسلامي** سان وابسته آهن انهن **انفرادي ڪوشش** ڪندي منهنجي وڏي ڀاءُ کي **نيڪ اعمال** جو هڪ ڪارڊ تحفي ۾ ڏنو. اهو گهر کڻي آيو ۽ پڙهيائون ته حيران رهجي ويا ته هن مختصر ڪارڊ ۾ هڪ مسلمان کي اسلامي زندگي گذارڻ جو ايڏو زبردست فارمولو ڏنو ويو آهي! **نيڪ اعمال جو ڪارڊ** ملڻ جي برڪت سان اَلْحَمْدُلِلّٰه! ڪين **نماز** جو جذبو مليو ۽ باجماعت نماز جي ادائيگيءَ لاءِ مسجد ۾ حاضر ٿي ويا ۽ هينئر پنج وقته **نمازي** بڻجي چُڪا آهن، ڏاڙهي مبارڪ به سجائي ورتائون ۽ نيڪ اعمال جو ڪارڊ به پريندا آهن-

نيڪ اعمال جي عاملين لاءِ بشارت عظمي

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! نيڪ اعمال جو رسالو پڙهڻ وارا ڪيتريقدر خوشنصيب هوندا آهن ان جو اندازو هن **مدني بهار** مان لڳايو، جيئن ته حيدرآباد (بابُ الاسلام سنڌ) جي هڪ اسلامي ڀاءَ جو ڪجهه هن طرح حلفيہ بيان آهي ته ماهِ رجب المرجب 1426ھ جي هڪ رات مون کي خواب ۾ **مصطفٰی جانِ رحمت** صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي زيارت جي عظيم سعادت ملي- مبارڪ لبن کي جنبش ٿي ۽ رحمت جا گل ڇڻڻ لڳا الفاظ ڪجهه هيئن ترتيب ۾ آيا : **جيڪو هن مهيني روزانو پابنديءَ سان نيڪ اعمال جي متعلق جائزو وٺندو، الله پاڪ ان جي مغفرت فرمائي ڇڏيندو-**

"نیک اعمال" کی بھی مرحبا کیا بات ہے
قُربِ حق کے طالبوں کے واسطے سوغات ہے

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ❀❀❀ صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

تـــــمـــــام ڀلائين کان محروم ڪير آهي؟

حضرتِ انس بن مالڪ رَضِیَ اللهُ عَنْهُ فرمائن ٿا: هڪ ڀيري جڏهن ماهِ رمضان تشريف فرما ٿيو ته سلطانِ دوجهان، رحمتِ عالميان، سرورِ ذيشان صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمايو: "توهان وٽ هڪ مهينو آيو آهي جنهن ۾ هڪ رات اهڙي به آهي جيڪا **هزار مهينن** کان افضل آهي جيڪو شخص ان رات کان محروم رهجي ويو، ڄڻ سڄي جي سڄي ڀلائيءَ کان محروم رهجي ويو ۽ ان جي ڀلائي کان محروم ناهي رهندو پر اهو شخص جيڪو حقيقت ۾ محروم آهي- (سنّن ابن ماجه ج 2 ص 298 حديث 1644)

سائو جَهندو

هڪ فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو حصو آهي: "جڏهن شبِ قدر ايندي آهي ته الله پاڪ جي حڪم سان حضرت جبريل عَلَيْهِ السَّلَام هڪ سائو جهندو کڻي فرشتن جي تمام وڏي فوج سان گڏ زمين تي نُزول فرمائيندا آهن (هڪ روايت جي مطابق: "هنن ملائڪن جي تعداد زمين جي ڪنڪرين کان به وڌيڪ هوندي آهي.") ۽ ان سائي جهندي کي ڪعبهءِ معظمه تي ڦڙڪائيندا آهن- (حضرتِ) جبريل (عَلَيْهِ السَّلَام) جا سؤ پر آهن، جن مان به پر صرف انهيءَ رات کوليندا آهن، اهي پَرَ اوير ۽ اولهه ۾ ڦهلجي ويندا آهن، پوءِ (حضرتِ) جبريل (عَلَيْهِ السَّلَام) فرشتن کي حڪم ڏيندا آهن ته جيڪو به مسلمان اڄ رات قيام، نماز يا ذڪرالله ۾ مشغول آهي ان سان سلام ۽ مصافحو ڪريو ۽ پڻ ان جي دعائن تي آمين به چئو- جيئن ته صبح تائين اهو ئي سلسلو رهندو آهي- صبح ٿيڻ تي (حضرتِ) جبريل (عَلَيْهِ السَّلَام) فرشتن کي واپسيءَ جو حڪم ڏيندا آهن- فرشتا عرض ڪندا آهن: اي جبريل عَلَيْهِ السَّلَام الله پاڪ پنهنجي پياري حبيب صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي امت جي حاجتن جي باري ۾ ڇا معاملو فرمايو؟ (حضرتِ) جبريل (عَلَيْهِ السَّلَام) فرمائيندا آهن، الله پاڪ انهن ماڻهن تي خصوصي ڪرم جي نظر فرمائي ۽ چئن ماڻهن کان سواءِ سيني کي معاف فرمائي ڇڏيو. صحابهءِ ڪرام عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان عرض ڪيو، "يا رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اهي چئن قسمن جا ماڻهو ڪهڙا آهن؟ ارشاد فرمايائون (1) هڪ ته شراب جا عادي (2) ببيا ماءُ پيءُ جا نافرمان (3) ٽيان قطع رِحمي ڪرڻ وارا- (يعني رشتيدارن کان تعلقات ٽوڙڻ وارا) ۽ (4) چوٿان اهي ماڻهو جيڪي پاڻ ۾ وير ۽ ڪِينو رکن تا ۽ پاڻ ۾ قطع تعلق ڪرڻ وارا-" (شعب الايمان ج 3 ص 336 حديث3695)

جهيڙي جو وبال

حضرتِ عُباده بن صامِت رَضِیَ اللہُ عَنْہُ کان روايت آهي ته پياري آقا مکي مدني مصطفیٰ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمباهر تشريف کڻي آيا ته جيئن اسان کي شبِ قدر جي باري ۾ ٻُڌائين (ته کهڙي رات ۾ آهي) ٻه مسلمان پاڻ ۾ **جهيڙو ڪري** رهيا هئا- پاڻ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمارشاد فرمايو:”مان ان لاءِ آيو هيس ته توهان کي شبِ قدر جي باري ۾ ٻُڌايان پر فلاڻا فلاڻا شخص **جهيڙو** ڪري رهيا هئا ان ڪري هن جو تَعَيُّن کنيو ويو ۽ ممڪن آهي ته انهيءَ ۾ توهان جي (لاءِ) ڀلائي هجي- هاڻي ان کي (آخري ڏهاڪي جي) **نائين**، **ستين** ۽ **پنجين** راتين ۾ ڳوليو- “

(صحيح بخاري ج 1 ص 663 حديث 2023)

حڪيم الاُمَّت حضرت مفتي احمد يار خان رَحۡمَۃُاللہِ عَلَیۡہ مرأة المناجيح جلد 3 صفحي 210 تي هن حديث جي حوالي سان فرمائن ٿا: يعني منهنجي علم مان ان جي مقرر تيڻ کي هٽايو ويو ۽ مون کي وساري ڇڏيو ويو، ان جو مطلب اهو ناهي ته شبِ قدر پاڻ ئي ختم ڪري ڇڏي ۽ هاڻ اها تيندي ئي نه.

معلوم ٿيو ته دنياوي جهڳڙا منحوس آهن، انهن جو وبال تمام گهڻو آهي، انهن جي ڪري الله جون اينڌڙ رحمتون رڪجي وينديون آهن.

اسين ته شريف سان شريف ٿيون.........

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! **مسلمانن جو پاڻ ۾ جهيڙو جهڳڙو ڪرڻ رحمت کان دوريءَ جو سبب بڻجي ويندو آهي**. پر افسوس! هاڻي ڪير ڪنهن کي سمجهائي؟ اڄ ته وڏي فخر سان چيو پيو وڃي ته ”ميان هن دنيا ۾ شريف رهي ڪري ته گذارو ئي نٿو ٿئي، اسان ته شريف سان شريف ۽ بدمعاشن سان بدمعاش آهيون!“ رڳو هن چوڻيءَ تي ئي

گذارو ناهي، هاڻي تہ معمولي ڳالھ تي پھريان زبان درازي پوءِ دست اندازي، ان کان پوءِ چاقو بازي بلڪ گوليون پڻ هلي ويندين آهن- **افسوس**! اڄ ڪلھ مسلمان ڪڏهن **پناڻ** بڻجي ڪڏهن **پنجابي** سڏائي، ڪڏهن **مهاجر** تي ڪري، ڪڏهن **سنڌي** ۽ **بلوچ** قوميت جو نعرو لڳائي ڪري هڪٻئي کي قتل ڪري رهيا آهن- هڪ ٻئي جي مال ۽ ملڪيت کي باهيون لڳائي رهيا آهن- پاڻ ۾ هڪ ٻئي جي خلاف رُڳو نسلي ۽ لساني (يعني ٻوليءَ جي) فرق جي بنياد تي محاذ آرائي تي رهي آهي- مسلمانو! توهان تہ هڪ ٻئي جا محافظ هئا- توهان کي ڇا تي ويو آهي؟ اسان جي پياري آقا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو فرمانِ عاليشان تہ هي آهي تہ ”مؤمنن جو مثال هڪ جسم جيان آهي جو جيڪڏهن هڪ عضوي کي تڪليف پهچي تہ سجو جسم ان تڪليف کي محسوس ڪندو **آهي-**“ (صحيح بخاري ج 4 ص 103 حديث 6011)

هڪ شاعر ڪيڏي نہ پياري انداز ۾ سمجھايو آهي-

مُبتلائے دَرد کوئی عُضو ہو روتی ہے آنکھ
کِس قدَر ہمدرد سارے جِسم کی ہوتی ہے آنکھ

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! اسان کي پاڻ ۾ لڙائي جهيڙو ڪرڻ بدران هڪ ٻئي جي همدردي ۽ غمگساري ڪرڻ گهرجي- مسلمان هڪٻئي کي مارڻ، ڪُٽڻ ۽ لُٽڻ، هڪ ٻئي جي دڪانن ۽ جڳهن کي ساڙڻ وارو ناهي هوندو-

مسلمان مومن ۽ مهاجر جي تعريف

حضرت فُضاله بن عُبيد رَضِیَ اللهُ عَنْهُ کان روايت آهي تہ تاجدارِ رسالت، محبوبِ ربُّ الْعزّت صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم حجة الوداع جي موقعي تي ارشاد

فرمايو: ”ڇا توهان کي **مؤمن** جي باري ۾ خبر نه ڏيان؟ پوءِ ارشاد فرمايائون: **مُؤمن** اهو آهي جنهن کان ٻيا مسلمان پنهنجي جان ۽ پنهنجي مال کان بي خوف هجن ۽ **مسلمان** اهو آهي جنهن جي زبان ۽ هٿ کان ٻيا مسلمان محفوظ رهن ۽ **مجاهد** اهو آهي جنهن الله پاڪ جي فرمانبرداريءَ جي مُعاملي ۾ پنهنجي نفس سان جهاد ڪيو ۽ **مهاجر** اهو آهي جنهن خطا ۽ گناهن کان عليحدگي اختيار ڪئي. (المستدرک للحاکم ج 1 ص 158) ۽ ارشاد فرمايائون: ڪنهن مسلمان جي لاءِ جائز ناهي ته اهو ڪنهن ٻئي مسلمان جي طرف (يا ان جي باري ۾) اهڙي قسم جي اشاري يا مطلب کان ڪم وٺي جو ان جي **دل آزاريءَ** جو سبب ٿئي ۽ هي به حلال ناهي ته ڪا اهڙي حرڪت ڪئي وڃي جيڪا ڪنهن مسلمان کي ڊيڄاري يا **خوفزده** ڪري ڇڏي. (اتحاف السادة المتقين ج 7 ص 177)

طریقِ مصطفٰے کو چھوڑنا ہے وجہِ بربادی

اِسی سے قوم دنیا میں ہوئی بے اقتدار اپنی

ناقابل برداشت خارش

حضرتِ مجاهد رَحۡمَۃُ اللہِ عَلَیۡہ فرمائن ٿا: الله پاڪ ڪجھ دوزخين کي اهڙي خارش ۾ مبتلا ڪري ڇڏيندو جو ڪنهي ڪنهي انهن جون کلون لهي پونديون ايستائين جو انهن جون هڏيون ظاهر ٿي وينديون. پوءِ ڪين پُڪار ٻُڌڻ ۾ ايندي ته ڇئو ڪيئن رهي اها تڪليف؟ اهي چوندا ته انتهائي سخت ۽ **ناقابلِ برداشت** آهي تڏهن کين ٻُڌايو ويندو ته ”دنيا ۾ جيڪو توهان مسلمانن کي ستائيندا هُيؤ هي ان جي سزا آهي-“ (اتحاف السادة المتقين ج 7 ص 175)

تڪليف دور ڪرڻ جو ثواب

حضورِ اڪرم، نُورِ مجسم صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ارشاد فرمايو:”مون هڪ شخص کي **جنّت** ۾ گهمندي ڏٺو ته جيڏانهن چاهي هليو پيو وڃي- ان

ڪري جو ان هن دنيا ۾ هڪ وڻ رستي تان انهيءَ ڪري ڪَٽيو هو جو مسلمانن کي واٽ ويندي تڪليف نہ ٿئي. (صحيح مسلم ص 1410حديث 1914)

وڙهـــــٽـــو آهـــي تہ نفس سان وڙهو

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! هنن احاديثِ مبارڪہ مان درس حاصل ڪيو ۽ پاڻ ۾ **جهيڙو جهڳڙو** ۽ ڦرمار کان پرهيز ڪيو. جيڪڏهن وڙهڻو آهي تہ مردود شيطان سان وڙهو، **نفسِ اماره** سان جهيڙو ڪيو- جهاد جي وقت دين جي دشمنن سان جنگ ڪيو- پر پاڻ ۾ ڀاءُ ڀاءُ بڻجي رهو.

فرد قائم ربطِ ملت سے ہے تنہا کچھ نہیں
موج ہے دریا میں اور بیرونِ دریا کچھ نہیں

آقا ڪريم مُرڪي رهيا هئا!

اَلْحَمْدُ لِله! دعوتِ اسلامي جي **ديني ماحول** ۾ ڪنهن بہ قسم جو لساني ۽ قومي اختلاف ناهي، هر زبان ڳالهائڻ وارو ۽ هر برادري سان تعلق رکڻ وارو **عربي آقا** صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جي دامنِ ڪرم ۾ پناھ ورتو وينو آهي- توهان بہ هر دم **دعوتِ اسلامي** جي ديني ماحول سان وابستہ رهو ۽ عشقِ رسول صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم سان معمور زندگي گذارڻ جي لاءِ پنهنجو پاڻ کي **نيڪ اعمال** جي ڍنل طريقي سان سنواري ڇڏيو- ترغيب جي لاءِ هڪ خوشگوار ۽ خوشبودار **مدني بهار** توهان کي ٻُڌايان ٿو- جيئن تہ 5 فيبروري 2005ء ۾ عاشقانِ رسول جي ديني تحريڪ **دعوتِ اسلامي** جي عالمي مدني مرڪز فَيضانِ مدينہ بابُ المدينہ ڪراچي ۾ **مدني قافلہ ڪورس** ڪرڻ لاءِ آيل **راوَلپنڊي** جي هڪ مبلغ جيڪو ڪجھ حلفيہ بيان لکي ڪري ڏنو، ان جو خلاصو آهي تہ آءُ **عالمي مدني مرڪز فيضانِ مدينہ** ۾ سُتو پيو هئس، مٿي

جون اڪيون تہ چا بند ٿيون اَلْحَمْدُلِلّٰه! دل جون اڪيون کُلي ويون، خواب جي عالم ۾ ڏٺم تہ **سرڪارِ رسالت مآب** صَلَّی اللّٰہُ عَلَيْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم هڪ **بلند چبوتري** تي جلوه افروز آهن ويجهو ئي **نيڪ اعمال** جي رسالن جون پوريون رکيل آهن، سَروَرِ ڪائنات، شاهِ موجودات صَلَّی اللّٰہُ عَلَيْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **نيڪ اعمال** جي هڪ هڪ ڪارڊ کي مُرڪندي غور سان ملاحظ فرمائي رهيا آهن- پوءِ منهنجي اک کُلي ويئي-

مَدَنی انعامات سے عطّار ہم کو پیار ہے

ان شاءَاللّٰہ دو جہاں میں اپنا بیڑا پار ہے

صَلُّوا عَلَی الْحَبِيب ❀❀❀ صَلَّی اللّٰہُ علٰی مُحَمَّد

جادوگر جو جادو ناڪام

حضرتِ اسماعيل حقي رَحۡمَۃُ اللّٰہِ عَلَيۡہ نقل فرمائن ٿا- هيءَ رات سلامتيءَ واري رات آهي يعني هن ۾ تمام شين کان سلامتي آهي. هن رات ۾ بيماري، شر ۽ آفتن کان سلامتي آهي- اهڙيءَ طرح طوفان، ڪنوڻ وغيره اهڙيون ڳالهيون جن سان خوف پيدا ٿيندو هجي انهن کان بہ سلامتي آهي بلڪ هن رات ۾ جيڪو ڪجھ نازل ٿيندو آهي- اهو سلامتي، نفعي ۽ خير تي مشتمل هوندو آهي ۽ نہ ئي هن ۾ شيطان بُرائي ڪرائڻ جي طاقت رکندو آهي ۽ نہ ئي **جادوگر جو جادو** هن ۾ هلندو آهي بس هن رات ۾ سلامتي ئي سلامتي آهي-” (روح البيان ج 10 ص 485)

شبِ قدر جون علامتون

حضرتِ عُباده بن صامِت رَضِیَ اللّٰہُ عَنۡہُ بارگاهِ رسالت ۾ شبِ قدر جي باري ۾ سوال ڪيو تہ سرڪارِ مدينه منوره، سُرورِ قلب و سينہ صَلَّی اللّٰہُ عَلَيْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ارشاد فرمايو: ”**شبِ قدر** رمضان المبارڪ جي آخري ڏهاڪي جي **اڪي راتين** يعني ايڪويهين، ٽيويهين، پنجويهين، ستاويهين يا اٽنيهين

رات ۾ تلاش ڪيو! ته جيڪو به ايمان سان ثواب جي نيّت خاطر هن مبارڪ رات ۾ عبادت ڪري- ان جا سيئي گذريل گناهه بخشيا ويندا آهن- ان جي علامتن مان هي به آهي ته اها مبارڪ رات کُليل، روشن ۽ بلڪل صاف و شفاف هوندي آهي. هن ۾ نه گهڻي گرمي ٿيندي آهي نه گهڻو سيءُ بلڪ هيءَ رات مُعتَدِل (وچٿري) هوندي آهي- مطلب ته هن ۾ چنڊ کُليل هوندو آهي- هن پوري رات ۾ شيطانن کي آسمان جا ستارا ناهن هنيا ويندا- وڌيڪ نشانين مان هي به آهي ته هن رات جي گذرڻ کان پوءِ جيڪو صبح ايندو آهي ان ۾ سج بغير ڪرڻن جي ايرندو آهي ۽ اهو ائين هوندو آهي جڻ چوڏهينءَ جو چنڊ- الله پاڪ هن ڏينهن سج ايرڻ سان گڏ شيطان کي نڪرڻ کان روڪي ڇڏيو آهي. (هن هڪ ڏينهن کانسواءِ هر ڏينهن سج سان گڏ شيطان به نڪرندو آهي)

(مسند امام احمد ج 8 ص 414 حديث 22829)

شب قدر جي پوشيدگي جي حڪمت

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! حديثِ پاڪ ۾ فرمايو ويو آهي ته رمضان المبارڪ جي آخري ڏهاڪي جي **اِڪي راتين** مان يا آخري رات ۾ چاهي اها 30 هين رات هجي ڪا هڪ رات شبِ قدر آهي. هن رات کي ڳجهي رکڻ ۾ هزارين حڪمتون آهن. جن ۾ يقيناً هڪ حڪمت هيءَ به آهي ته مسلمان هر رات انهيءَ رات جي جُستجو ۾ الله پاڪ جي عبادت ۾ گذارڻ جي ڪوشش ڪن ته نه ڄاڻ ڪهڙي رات شبِ قدر هجي-

سمنڊ جو پاڻي مٺو لڳو(حــڪايــت)

حضرتِ عثمان ابنِ ابي العاص رَضِیَ اللّٰہُ عَنْہُ جي غلام ڪين عرض ڪيو، ”اي آقا! مون کي ٻيڙي هلائيندي هڪ عرصو گذريو آهي. مون درياءَ جي پاڻيءَ ۾ هڪ عجيب ڳالهه محسوس ڪئي آهي. جنهن کي منهنجو عقل تسليم ڪرڻ کان انڪار ڪري رهيو آهي-“ پاڻ رَضِیَ اللّٰہُ عَنْہُ

پُڇيو، ”اها ڪهڙي عجيب ڳالهه آهي؟“ عرض ڪيائين، ” اي آقا! هر سال هڪ اهڙي رات به ايندي آهي جنهن ۾ سمنڊ جو پاڻي منو تي ويندو آهي.“ پاڻ رَضِيَ اللّٰهُ عَنۡهُ غلام کي فرمايو، ”هن ڀيري خيال رکجو جيئن ئي رات جو پاڻي منو ٿي وڃي ته مون کي آگاهه ڪجو. جڏهن رمضان المبارڪ جي ستاويهين رات آئي ته غلام آقا کي عرض ڪيو ته آقا! اَڄُ سمنڊ جو پاڻي منو ٿي چُڪو آهي-“الله پاڪ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي مغفرت ٿئي. اٰمِين بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِیّٖن صَلَّی اللّٰهُ عَلَیۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

(تفسيرِ عزيزی،258/3-تفسير کبير،230/11)

اسان کي نشانيون ڇو نــظر ناهــن ايندي‌ون؟

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! شبِ قدر جي ڪيئي نشانين جو ذڪر گذريو. اسان جي ذهن ۾ هي سوال اڀري سگهي ٿو ته اسان جي عمر جا ڪافي سال گذريا هر سال شبِ قدر ايندي رهندي آهي ته ڇا سبب آهي جو اسان کي ڪڏهن به ان جون علامتون نظر نٿيون اچن؟ ان جي جواب ۾ علماءِ ڪرام رَحِمَهُمُ اللّٰه فرمائن ٿا، انهن ڳالهين جو علم هر هڪ کي نه ٿو ٿي سگهي ڇو ته ان جو تعلق **ڪشف** (ڳجهي ڄاڻ) ۽ **ڪرامت** سان آهي ان کي ته اهو ئي ڏسي سگهي ٿو جنهن کي بصيرت (يعني قلبي نظر) جي نعمت حاصل هجي. هر وقت گناهن جي نُحُوست ۾ مشغول رهڻ وارو گنهگار انسان هنن نظارن کي ڪيئن ٿو ڏسي سگهي؟

آنکھ والا ترے جوبن کا تماشہ دیکھے
دیدہ کور کو کیا آئے نظر کیا دیکھے

اِڪي راتين ۾ ڳــولــهــيو

تمام مسلمانن جي امڙ سائڻ حضرتِ بيبي عائشه صديقه رَضِيَ اللّٰهُ عَنۡهَا کان روايت آهي ته منهنجي سرتاج، صاحبِ معراج صَلَّی اللّٰهُ عَلَیۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد

فرمايو: ”**شبِ قدر** کي رمضان المبارڪ جي آخري ڏهاڪي جي **اڪي راتين** يعني اُيڪويهين، ٽيويهين، پنجويهين، ســتاويهين ۽ اٺتيهين راتين ۾ ڳوليو-“ (صحيح بخاري ج 1 ص 662حديث 2020)

آخري ستن راتين ۾ تـــــــلاش ڪـــــــيـــــو

حضرتِ عبدالله بن عمر رَضِیَ اللہُ عَنۡہُمَا روايت ڪن ٿا تہ نبي ڪريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي صحابہءِ ڪرام رَحۡمَۃُ اللہِ عَلَیۡہِم مان ڪجھ ماڻھن کي خواب ۾ آخري ستن راتين ۾ **شبِ قدر** ڏيکاري وئي- پياري پياري آقا مکّي مدني مصطفیٰ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد فرمايو: ”مان ڏسان پيو تہ توهان جا خواب آخري ستن راتين ۾ متفق ٿي ويا آهن. تنهنڪري ان جي تلاش ڪرڻ وارو ان کي **آخري ستن راتين** ۾ تلاش ڪري-“

(صحيح بخاري ج 1 ص 660حديث 2015)

لـــيـــــــلة الـــــقدر پوشيده ڇو؟

پياراپيارا اسلامي ڀائرو! الله پاڪ جي سنّتِ ڪريمه آهي تہ ان ڪجھ اهم ترين مُعاملن کي پنهنجي مشيّت جي مطابق ٻانهن تي پوشيده رکيو آهي جيئن تہ منقول آهي.”الله پاڪ پنهنجي **راضپي** کي نيڪين ۾، پنهنجي **ناراضگيءَ** کي گناهن ۾ ۽ پنهنجي اولياء رَحۡمَۃُ اللّٰہِ عَلَیۡہ کي پنهنجي ٻانهن ۾ پوشيده رکيو آهي-“ (اخلاق الصالحين،ص56) هن جو خلاصو اِهو ٿئي آهي تہ ٻانهو ڪنهن بہ نيڪيءَ کي ننڍي سمجهي ڪري ڇڏي نہ ڏئي. ڇو تہ اهو نٿو ڄاڻي تہ الله پاڪ ڪهڙي نيڪي تي راضي ٿي وڃي. ٿي سگهي ٿو تہ جيڪا نيڪي ظاهر ۾ تمام ئي ننڍي نظر ايندي هجي ان سان الله پاڪ راضي ٿي وڃي. ڪيئي احاديثِ مبارڪ مان اها ئي خبر پوي ٿي. مثال طور قيامت جي ڏينهن هڪ بدڪار عورت رُڳو ان نيڪي جي عيوض بخشي ويندي جو ان هڪ اُڃاري ڪتي کي دنيا ۾ پاڻي پياريو هيو. اهڙيءَ طرح پنهنجي ناراضگيءَ کي

گناهن ۾ پوشيده رکڻ جي حڪمت اهائي آهي ته ٻانهو ڪنهن گناهه کي ننڍو سمجهي ڪَري نه ويهي. بلڪ هر گناهه کان بچندو ئي رهي. ڇو ته ٻانهو نه ٿو ڄاڻي ته الله پاڪ ڪهڙي گناهه کان ناراض ٿي ويندو. تنهن ڪري هو هر گناهه کان پرهيز ئي ڪري. اهڙيءَ طرح اولياءِ ڪرام رَحِمَهُمُ اللّٰهُ کي ٻانهن ۾ انهيءَ لاءِ پوشيده (ڳجهو) رکيو آهي جو انسان هر نيڪ مسلمان جي رعايت ۽ تعظيم ڪري ۽ سوچي ته ٿي سگهي ٿو ته ”هي“ وليُّ الله هجي- ٿي سگهي ٿو ”هو“ وليُّ الله هجي ۽ ظاهر آهي جڏهن اسين نيڪ ماڻهن جو ادب ۽ تعظيم ڪرڻ سکي وٺنداسين. بدگماني جي عادت ڪڍي ڇڏينداسين ۽ سڀني مسلمانن کي پاڻ کان سٺو سمجهڻ لڳنداسين ته اسان جو مُعاشرو به صحيح ٿي ويندو ۽ اِنْ شَآءَاللّٰهُ الْكَرِيم اسان جي آخرت به سنورجي ويندي-

حڪمتن جا مدني گل

امام فخرالدين رازي رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه تفسيرِ ڪبير ۾ فرمائن ٿا: الله پاڪ **شبِ قدر** کي ڪجھ سببن جي بنياد تي پوشيده رکيو آهي- **پهريون** هي ته جيئن ٻين شين کي ڳجهو رکيائين، مثال طور الله پاڪ پنهنجي **راضپي** کي اطاعتن ۾ پوشيده فرمايو ته جيئن ٻانها هر اطاعت ۾ رغبت حاصل ڪن. پنهنجي **غضب (ناراضپي)** کي گناهن ۾ پوشيده فرمايائين ته جيئن هر گناهه کان بچندا رهن- پنهنجي **ولي** کي ماڻهن ۾ ڳجهو رکيائين ته جيئن ماڻهو سڀني جي تعظيم ڪن، **دعا جي قبوليت** کي دعائن ۾ پوشيده رکيائين جيئن سڀني دعائن ۾ مبالغو (وڌاءُ) ڪن ۽ **اسمِ اعظم** کي اسماء(يعني نالن) ۾ پوشيده رکيائين ته جيئن سڀني اسماء جي تعظيم ڪن ۽ **صلوٰة وسطیٰ** (وچين نماز) کي نمازن ۾ پوشيده رکيائين جيئن تمام نمازن تي محافظت ڪن ۽ **توبهه جي قبوليّت** کي پوشيده رکيائين جيئن مڪلف (ٻانهو) توبهه جي سڀني قسمن تي هميشگي اختيار ڪري ۽ موت جو وقت

پوشيده رکيائين جيئن **مکلف** (ٻانهو) خوف کائيندو رهي- اهڙيءَ طرح **شبِ قدر** کي بہ پوشيده رکيو جيئن رمضان جي سيني راتين جي تعظيم ڪن- **پيو** هي تہ جڏهن اللّٰہ پاڪ ارشاد فرمائي ٿو،” جيڪڏهن مان شبِ قدر کي معين (FIX) ڪري (توتي ظاهر فرمائي) ڇڏيان ها ۽ هي تہ مان گناه تي تنهنجي جرات کي بہ ڄاڻان ٿو تہ جيڪڏهن شهوت توکي هن رات ۾ معصيّت (يعني گناهن) جي ڪناري آڻي ڇڏي ها ۽ تون گناه ۾ مبتلا ٿي وڃين ها تہ تنهنجو هن رات کي ڄاڻڻ جي باوجود گناه ڪرڻ لاعلمي سان گناه ڪرڻ کان وڌيڪ سخت هجي ها. ٿيون هي تہ مون هن رات کي پوشيده رکيو تہ جيئن مکلف (ٻانهو) ان جي طلب ۾ محنت ڪري ۽ ان محنت جو ثواب ڪمائي- **چوٿون** هي تہ جڏهن ٻانهي کي شبِ قدر جو يقين حاصل نہ ٿيندو تہ رمضان المبارڪ جي هر رات ۾ اللّٰہ پاڪ جي اطاعت ۾ ڪوشش ڪندو هن اميد تي تہ ٿي سگهي ٿو تہ اها ئي رات شبِ قدر هجي.

(تفسيرِ ڪبير،29/11ملخصاً)

سال ۾ ڪا بہ رات شبِ قــــدر ٿـــي ســـگـهـي ٿـــي

ليلة القدر جي تعين (مقرر ٿيڻ) ۾ علماءِ ڪرام رَحِمَهُمُ اللّٰه جو تمام گهڻو اختلاف ڏنو ويندو آهي ايستائين جو **ڪجھ** بزرگن رَحِمَهُمُ اللّٰه جي نزديڪ شبِ قدر پوري سال ۾ ڦرندي رهندي آهي مثلاً حضرت **عبدالله ابنِ** مسعود رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ جو فرمان آهي شبِ قدر کي اهو ئي شخص ماڻي سگهي ٿو جيڪو سڄي سال جي راتين ۾ **توجھ** رکي. انهيءَ قول جي تائيد ڪندي امام العارفين شيخ محي الدين ابنِ عربي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه فرمائن ٿا تہ مون شعبان المعظم جي پندرهين رات (يعني شبِ براءَت) ۾ هڪ ڀيرو شعبان المعظم جي ئي اڻويهين رات ۾ شبِ قدر کي ماڻيو آهي ۽ پڻ رمضان المبارڪ جي تيرهين رات ۽ ارڙهين رات ۾ بہ ڏٺو ۽ مختلف سالن ۾ رمضان المبارڪ جي آخري ڏهاڪي جي هر اڪي رات ۾ ان

ڪي حاصل ڪيو آهي. وڏيڪ فرمائن ٿا تہ جيتوڻيڪ گهڻو ڪري **شبِ قدر** رمضان شريف ۾ ئي ڏني ويندي آهي تنهن هوندي بہ منهنجو تجربو تہ اهو ئي آهي تہ هي پورو سال ڦرندي رهندي آهي يعني هر سال جي لاءِ ان جي ڪا هڪ ئي رات مخصوص ناهي-

رحـــمــتِ ڪونين صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي شيخين سميت جلوه گري

اَلْحَمْدُلِلّٰه! **دعوتِ اسلامي** جي ديني ماحول ۾ رمضان المبارڪ جي اعتڪاف جون خوب بهارون هونديون آهن، دنيا جي مختلف جڳهن تي اسلامي ڀائر مسجدن ۾ ۽ اسلامي ڀينرون "مسجدِ بيت" ۾ اعتڪاف جي سعادت حاصل ڪندا ۽ خوب جلوا ماڻيندا آهن ترغيب جي لاءِ هڪ بهار توهان جي خدمت ۾ پيش ڪيان ٿو. جيئن تہ تحصيل لياقت پور ضلع رحيم يار خان (پنجاب) جي هڪ نوجوان اسلامي ڀاءُ جو بيان آهي تہ مان فلمن جو ايڊو شوقين هوندو هئس جو پنهنجي ڳوٺ جي سي ڊيز جي دڪان جون تقريباً اڍ سي ڊيز ڏسي چُڪو هئس- اَلْحَمْدُلِلّٰه! مون کي طلباني ڳوٺ جي **مدني مسجد** ۾ رمضان المبارڪ جي آخري ڏهاڪي (1422ھ 2001ء) جي اعتڪاف جي سعادت نصيب ٿي وئي. دعوتِ اسلامي جي **عاشقان رسول** جي صحبت جي برڪتن جو ڇا چئجي! 27 رمضان المبارڪ جو اڻ وسرندڙ ايمان افروز واقعو تحديثِ نعمت جي لاءِ عرض ڪريان ٿو: سڄي رات سجاڳ رهي ڪري مون خوب روئي روئي **سرڪارِ نامدار** صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم کان ديدار جي خيرات گهري- اَلْحَمْدُلِلّٰه ! صبح ٿيندي ئي مون تي خصوصي ڪرم جو دروازو کلي ويو، مون غنودگي جي عالم ۾ پاڻ کي ڪنهن مسجد جي اندر موجود ڏٺو، ايتري ۾ ڪنهن اعلان ڪيو: "**سرڪارِ مدينه** صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **تشريف کڻي ايندا ۽ نماز جي امامت فرمائيندا**-" ڪجهہ ئي دير ۾ نبي

ڪريم صَلَّى اللهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم شيخين ڪريمين رَضِيَ اللهُ عَنۡهُما سان گڏ جلوا فرما ٿيا ۽ منهنجي اک کلي وئي. صرف هڪ جهلڪ نظر ايندي ئي اهو **حسين جلوو** نگاهن کان غائب ٿي ويو، ان تي دل يڪدم پرجي آئي ۽ نيٽن منجهان نير جاري ٿي ويا. ايتري تائين جو روئندي روئندي آءُ سڏڪن ۾ پئجي ويس اي ڪاش!

اتنی دیر تک ہو دیدِ مُصحَف عارِض نصیب
حفظ کرلوں ناظرہ پڑھ پڑھ کے قرانِ جمال

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰه! ان کان پوءِ منهنجي دل ۾ عاشقانِ رسول جي ديني تحريڪ دعوتِ اسلامي جي محبت ويتر وڌي وئي بلڪ مان دعوتِ اسلامي جو ئي ٿي ڪري رهجي ويس- گهر مان ترڪيب ٺاهي ڪري مون بابُ المدينه ڪراچي جو رخ ڪيو ۽ **درسِ نظامي** ڪرڻ جي لاءِ جامعة المدينه ۾ داخلا ورتي- هي بيان ڏيڻ وقت درجه اوليٰ ۾ علمِ دين حاصل ڪرڻ سان گڏوگڏ تنظيمي طور تي هڪ ذيلي حلقي جي **قافله ذميدار** جي حيثيت سان دعوتِ اسلامي جي مدني ڪمن جون ڌومون مچائڻ جي ڪوشش ڪري رهيو آهيان-

جلوہ یار کی آرزو ہے اگر، مَدَنی ماحول میں کرلو تم اعتکاف
میٹھے آقا کریں گے کرم کی نظر، مَدَنی ماحول میں کرلو تُم اعتکاف

صَلُّوا عَلَى الۡحَبِيۡب ❀❀❀ صَلَّى اللهُ علٰى مُحَمَّد

امام اعظم، امام شافعي ۽ صاحبين جا اقوال

حضرتِ امامِ اعظم ابو حنيفه رَضِيَ اللهُ عَنۡهُ کان انهيءَ جي باري ۾ ٻه قول منقول آهن. (1) ليلة القدر رمضان المبارڪ ۾ ئي آهي پر ڪا رات مقرر ناهي. (2) امامِ اعظم **ابوحنيفه** رَحۡمَةُ اللهِ عَلَيۡه جو هڪ مشهور قول هي آهي ته ليلة القدر پورو سال گهمندي رهندي آهي ڪڏهن ماهِ رمضان

المبارڪ ۾ هوندي آهي ۽ ڪڏهن ٻين مهينن ۾. اهو ئي قول حضرتِ عبدالله بنِ عباس، حضرتِ عبدالله ابنِ مسعود ۽ حضرت عڪرمه رَضِیَ اللّٰہُ عَنۡھُم کان بہ منقول آهي. (عمدة القاري ج 8 ص 253 حديث 2015)

امام شافعي رَحۡمَۃُ اللّٰہِ عَلَیۡہ جي ويجهو شبِ قدر رمضان المبارڪ جي آخري ڏهاڪي ۾ آهي ۽ ان جي رات مقرر آهي، ان ۾ قيامت تائين تبديلي نہ ٿيندي. (عمدة القاري ج 8 ص 253 حديث 2015)

امام ابو يوسف ۽ امام محمد رَحۡمَۃُ اللّٰہِ عَلَیۡہِما جي نزديڪ ليلة القدر رمضان المبارڪ ۾ ئي آهي، پر ڪا رات مقرر (Fix) ناهي ۽ انهن جو هڪ قول اهو بہ آهي تہ **رمضان المبارڪ جي آخري پندرهن راتن مان ڪنهن رات ليلة القدر** ٿيندي آهي. **(عمدة القاري ج 8 ص 253 حديث 2015)**

شبِ قدر بدلجندي رهندي آهي

امام مالڪ رَحۡمَۃُ اللّٰہِ عَلَیۡہ جي ويجهو **شبِ قدر** رمضان المبارڪ جي آخري ڏهاڪي جي اڪي راتين ۾ هوندي آهي پر ان جي لاءِ ڪا رات مخصوص ناهي. هر سال انهن اڪي راتين ۾ ڦرندي رهندي آهي. يعني ڪڏهن ايڪويهين رات ليلة القدر ٿي ويندي آهي تہ ڪڏهن ٽيويهين، ڪڏهن پنجويهين، تہ ڪڏهن ستاويهين ۽ ڪڏهن ڪڏهن اٺتيهين رات بہ شبِ قدر ٿي ويندي آهي- (عمدة القارى،335/1)

ابوالحسن عراقي رَحۡمَۃُ اللّٰہِ عَلَیۡہ ۽ شبِ قدر

سلسلہ قادريہ شازليہ جي عظيم پيشوا حضرت شيخ اَبُو الحَسَن شازلي رَحۡمَۃُ اللّٰہِ عَلَیۡہ (مُتوفيٰ 656 ھ) فرمائن ٿا: ”جڏهن بہ آچر يا اربع جو پهريون روزو ٿيو تہ اٺتيهين رات، جيڪڏهن سومر جو پهريون روزو ٿيو تہ ايڪويهين رات، جيڪڏهن پهريون روزو اڱاري يا جمعي جو ٿيو تہ ستاويهين رات جيڪڏهن پهريون روزو خميس جو ٿيو تہ پنجويهين رات ۽ جيڪڏهن پهريون روزو ڇنڇر جو ٿيو تہ مون ٽيويهين رات ۾ شبِ قدر کي ماٺيو. (تفسيرِ صاوی،2400/6)

ستاويهين رات شبِ قدر

جيتوڻيڪ بزرگانِ دين ۽ مفسرين و محدثين رَحۡمَۃُاللّٰہِعَلَیۡہ جو شبِ قدر جي تَعيُّن ۾ اختلافَ آهي بهرحال اڪثريت جي راءِ اها ئي آهي تہ هر سال **شبِ قدر** ماهِ رمضان المبارڪ جي **ستاويهين رات** جو ئي ٿيندي آهي-

حضرتِ اُبَيِّ بَنِ ڪعب رَضِیَ اللّٰہُ عَنۡہُ رمضان **جي ستاويهين رات** کي ئي شبِ قدر چوندا آهن. (تفسير صاوي ج 6 ص 2400)

حضرتِ شاهہ عبدالعزيز مُحَدِّث دِهلوي رَحۡمَۃُاللّٰہِعَلَیۡہ بہ فرمائن ٿا تہ **شبِ قدر** رمضان شريف جي **ستاويهين رات** جو ئي ٿيندي آهي. پنهنجي بيان جي تائيد جي لاءِ انهن بہ دليل بيان فرمايا آهن، (1) ”ليلة القدر“ ۾ نَوَ اکر آهن ۽ هي کلمو سورةُ القدر ۾ ٽي ڀيرا آيو آهي. اهڙي طرح ”ٽن“ کي ”نَوَن“ سان ضرب ڏيڻ تي حاصل ضرب ”ستاويهہ“ اچي ٿو جيڪو هن ڳالهہ جي طرف اشارو ڪري ٿو تہ شبِ قدر **ستاويهين** رات آهي. (2) هن سورهءِ مبارڪ ۾ ٽيهہ ڪلمات (يعني ٽيهہ لفظ) آهن. ستاويهون ڪلمو ”هِيَ“ آهي جنهن جو مرڪز ليلةُ **القدر** آهي. ڄڻ الله پاڪ جي طرف کان نيڪ ماڻهن جي لاءِ هي اشارو آهي تہ رمضان شريف جي **ستاويهين** جو **شبِ قدر** ٿيندي آهي. (تفسير عزيزي ج 4 ص 437)

ڄڻ شبّ قدر حاصل ڪري ورتي

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: **جنهن** لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ الْحَلِيْمُ الْكَرِيْمُ، سُبْحٰنَ اللهِ رَبِّ السَّمٰوٰتِ السَّبْعِ وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ[1] ٽي ڀيرا پڙهيو تہ ڄڻ شبّ قدر حاصل ڪري ورتي. (ابنِ عساڪر،276/65) ٽي سگهي تہ هر رات ٽي ڀيرا هي دعا پڙهي وٺڻ گهرجي.

---

1 ترجمو: خداء حليم ۽ ڪريم کان سواءِ ڪو بہ عبادت جي لائق ناهي الله تعالي پاڪ آهي جيڪو ستن آسمانن ۽ وڏي عرش جو مالڪ آهي.

رضاءِ الٰهي جا خواهشمندؤ! تي سگهي ٿو ته سڄو سال ئي روزانو رات ۾ خاص اهتمام سان ڪجهه نه ڪجهه نيڪ عمل ضرور ڪري ڇڏڻ گهرجي، جو نه ڄاڻ ڪڏهن **شبِ قدر** ٿي وڃي. هر رات ۾ به فرض نمازون ايندڙيون آهن. ٻين نمازن سان گڏوگڏ سانجهي ۽ سومهڻيءَ جي نمازن جي جماعت جو به خوب اهتمام هجڻ گهرجي جو جيڪڏهن **شبِ قدر** ۾ انهن ٻنهي جي جماعت نصيب ٿي وئي ته اِن شآءالله! ٻيڙو ئي پار آهي. بلڪ اهڙيءَ طرح پنجن نمازن سان گڏوگڏ روزانو عشاء ۽ فجر جي جماعت جي به خصوصيّت سان عادت بڻائي ڇڏيو. مديني جي سلطان، رحمتِ عالميان، سَروَرِ ذيشان صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جا فرمان ملاحظ فرمايو: (1) جنهن عشاء جي نماز باجماعت پڙهي. ان ڄڻ اڌ رات قيام ڪيو ۽ جنهن فجر جي نماز باجماعت ادا ڪئي ان ڄڻ پوري رات قيام ڪيو." (صحيح مسلم ص 329حديث 656) (2) جنهن عشاءَ جي نماز باجماعت پڙهي تحقيق ان ليلة القدر مان پنهنجو حصو حاصل ڪري ورتو.

(الجامع الصغير ص 532 حديث 8796)

الله پاڪ جي رحمت کي تلاش ڪرڻ وارؤ! جيڪڏهن سڄي سال اها جماعت سان نماز پڙهڻ جي عادت رهي، ته **شبِ قدر** ۾ به انهن ٻنهي نمازن جي جماعت اِنْ شَآءَالله نصيب ٿيندي ۽ رات ڀر سمهڻ جي باوجود اِنْ شَآءَالله روزاني وانگر **شبِ قدر** ۾ به ڄڻ سڄي رات عبادت ڪرڻ ۾ شمار ٿيندا.

شبِ قدر جي دعا

تمام مسلمانن جي امڙ سائڻ حضرتِ عائشه صديقه رَضِیَ اللہُ عَنْہَا روايت فرمائن ٿيون: مون بارگاهِ رسالت صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ۾ عرض

ڪيو: ”يارســـول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! جيڪڏهن مون کي شـــبِ قدر جو علم ٿي وڃي تہ ڇا پڙهان؟“ فرمايائون: ”هن طرح دعا گهرو: اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ عَفُوٌّ كَرِيۡمٌ تُحِبُّ الۡعَفۡوَ فَاعۡفُ عَنِّيۡ يعني: اي الله پاڪ بيشـــڪ تون مُعاف فرمائڻ وارو آهين ۽ مُعافي ڏيڻ کي پسند بہ ڪندو آهين تنهنڪري مون کي بہ مُعاف فرماءِ. (جامع ترمذي ج 5 ص 306 حديث 3524)

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! ڪاش! اسان روزانو رات جو هن دعا کي گهٽ ۾ گهٽ هڪ ڀيرو ئي پڙهي ڇڏيندا ڪيون جو ڪڏهن تہ شـــبِ قدر نصيب ٿي ويندي. ستاويهين رات تہ هي دعا هرهر پڙهڻ گهرجي-

شبِ قدر جا نوافل

حضـــرتِ اســـماعيل حقي رَحۡمَةُ اللّٰهِ عَلَيۡه ”تفسيرِ روح البيان“ ۾ هي روايت نقل ڪن ٿا: جيڪو شبِ قدر ۾ سچي نيّت سان نوافل پڙهندو. ان جا اڳيان پويان گناهہ مُعاف ٿي ويندا. (تفسير روح البيان ج 10 ص 480)

ســـرڪارِ مدينہ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جڏهن رمضـــان المبارڪ جا آخري ڏهہ ڏينهن ايندا هئا تہ عبادت لاءِ تيار ٿي ويندا هئا. انهن ۾ راتين جو جاڳندا هئا ۽ پنهنجي اهل (يعني گهرياتين) کي جاڳائيندا هئا-
(سنن ابن ماجہ ج 2 ص 357 حديث 1768)

حضـــرتِ اســـماعيل حقي رَحۡمَةُ اللّٰهِ عَلَيۡه نقل ڪن ٿا تہ بزرگانِ دين رَحِمَهُمُ اللّٰه هن ڏهاڪي جي هر رات ۾ بہ رڪعتون نفل شبِ قدر جي نيّت سان پڙهندا هئا ۽ پڻ ڪجهہ اڪابر کان منقول آهي تہ جيڪو هر رات ڏهہ آيتون هن نِيّت ســـان پڙهي وٺي تہ ان جي برڪت ۽ ثواب کان محروم نہ ٿيندو

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! بيشـــڪ هي رات برڪتن جو خزانو آهي حضـــرتِ انس بن مالـــڪ رَضِيَ اللّٰهُ عَنۡهُ بيان فرمائن ٿا: هڪ دفعي جڏهن

رمضــان جو مهينو آيو تہ حضــورِ انور، شــافع محشــر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمايو : توهان وٽ اهو مهينو آيو آهي، جنهن ۾ هڪ اهڙي رات بہ آهي، جيڪا هزار مهينن کان بهتر آهي. جيڪو شــخص هن رات جي برڪت کان محروم ٿي ويو، ڄڻ تہ ســموري ڀلائيءَ کان محروم ٿي ويو ۽ ان جي ڀلائي کان اهو ئي محروم ٿيندو آهي جيڪو حقيقت ۾ محروم آهي“ .(ابنِ ماجہ،298/2،حديث:1644)

اي اســان جا پيارا پيارا الله پاڪ پنهنجي پياري حبيب صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي صدقي اسان گنهگارن کي ليلة القدر جي برڪتن سان مالا مال ڪر ۽ وڌ کان وڌ پنهنجي عبادت جي توفيق عطا فرماءِ.

اٰمِين بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

لَيْلَةُ الْقَدْر میں مَطْلَعِ الْفَجْرِ حق

مانگ کی استقامت پہ لاکھوں سلام

(حدائقِ بخشش)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ايندڙ هفتي جو رسالو

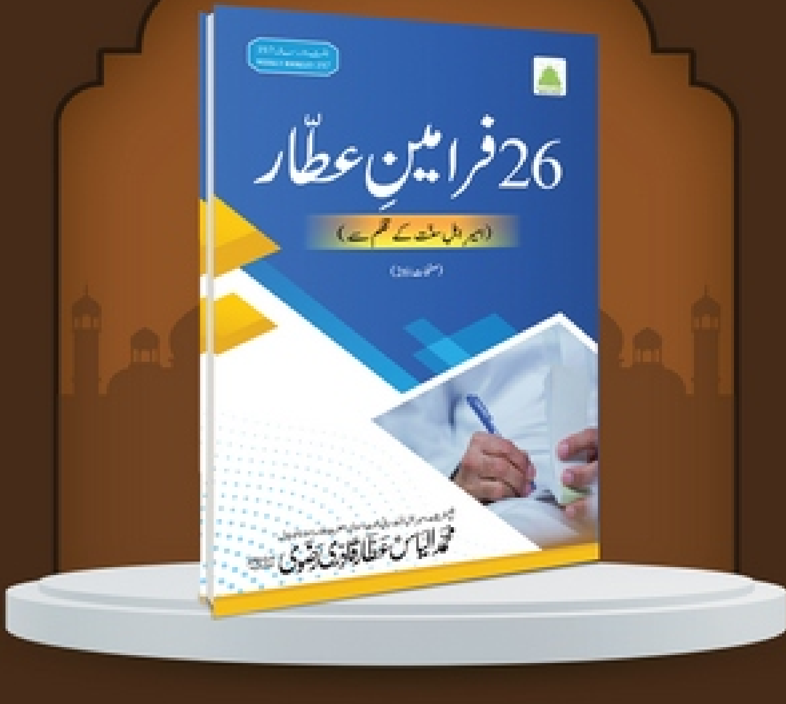

فيضانِ مدينه، محلو سوداگران، پراڻي سبزي منڊي ڪراچي

UAN +92 21 111 25 26 92 0313-1139278

www.maktabatulmadinah.com / www.dawateislami.net

feedback@maktabatulmadinah.com / ilmia@dawateislami.net